

No kā sastāv dzeja?

1. Ko nozīmē vārds “preparēt”?

Ja nepieciešams, meklē skaidrojumu vārdnīcās!

- Ar kādu jomu šis vārds saistāms tiešā nozīmē?
- Kādā gadījumā vārdu “preparēt” var lietot pārnestā nozīmē?

2. Izlasi fragmentu no intervijas ar dzejnieku Kārli Vērdiņu!

Man ir bijis, ka es nevaru saprast kādu dzejoli. Es nevaru izskaidrot dzejolī pateikto. Bet mani vienalga šis dzejolis apbur. Frāzes, izmantotā valoda, tēli... Es nevaru izskaidrot. Bet man patīk dzejoli pārlasīt. Man patīk dzejolī meklēt to noslēpumaino, kas padara šo dzejoli pievilcīgu. Arī šādu efektu var radīt dzeja. Mums nav kā skolā vienmēr jāatrod galvenā dziļā doma un tai pakārtotās blakus domas.

Vai dzejoļus drīkst “preparēt” rindu pa rindai?

Es domāju, ka tomēr drīkst. Ja dzejolis ir labs, dzejolis neko nezaudē. Mēs dzejoli “izpreparējam” un pēc tam saliekam atpakaļ. Ja tas ir vājš dzejolis, tad aiz skanīgajiem tēliem varbūt nekā īpaša nav. Es nodarbojos ar literatūrkritiku un literatūras pētniecību. Un tāpēc gandrīz vai mans pienākums ir teikt: “Jā, dzeju var preparēt.” Kā jau iepriekš teicu, ja mani šis dzejolis saista, tad gribas arī iedziļināties. Man tas ir bijis interesanti. Ir tādi dzejoļi, pie kuriem gribas atgriezties.

(Inese Matisāne. “Kārlis Vērdiņš: ar dzeju pret vienaldzību”)

3. Daļu vārdu var lietot gan tiešā, gan pārnestā nozīmē.

Kādā nozīmē vārds “preparēt” lietots 2. uzdevuma tekstā?

Ko jaunu tu saprati par šī vārda lietojumu un nozīmi?

4. Izlasi divus Kārļa Vērdiņa dzejoļus no krājuma “Pieaugušie”!

Vārdnīca

Viendienīte – *šeit*: bez nākotnes nodomiem, īsu brīdi aktuāla

Izspurdza – strauji, pēkšņi parādījās, parasti putna darbība

Dudināja – klusu dziedāja, klusi skanēja

Smīkņāja – smīnēja, apslēpti izsmēja

Dungoja – klusu dziedāja, parasti bez vārdiem

Unikāls – neatkārtojams

BRĪNUMI

Arhīvā atrasta popdziesma **viendienīte izspurdza** no ierakstu kompānijas un nolaidās singlu topa trīsdesmit otrajā vietā. “Piedzimu, lai nemīlētu nevienu. Un arī mani lai nemīl neviens,” viņa **dudināja**, līdz nokrita piecdesmit pirmajā vietā.

“Baigā jēga izdot tik vecu un skumju dziesmu,” **smīkņāja** citas dziesmas, kas virzījās topā uz augšu. “Esmu radīta brīnumus mīlēt, bet jūs vairs neticat tiem,” dziesma izkrita no topa pavisam.

Neizpirktos diskus izņēma no mūzikas veikaliem. “Visu mūžu es gribu skanēt, saplūst mīglā ar citām dziesmām,” viņa **dungoja** noliktavā.

Pēc sešiem gadiem kāds dziesmu ielika internetā, tūkstoš trīssimt (1300) unikālo apmeklētāju noklausījās, kā viņa dudina: “Piedzimu, lai nemīlētu nevienu.” Kāds pat pierakstīja komentāru: “Un arī mani lai nemīl neviens.”

TELEGRAMMA

NERAKSTIET DZEJOĻUS BEZ PIETURZĪMĒM
IZSAUKUMA ZĪME

PIETURZĪMES IR KĀ POGAS PIE APĢĒRBA KOMATS
KĀ SĀLS PUTRĀ KOMATS KĀ OSA PIE KRŪZĪTES
PUNKTS

KATRS KOMATS KOMATS KATRS PUNKTS KOMATS
KATRA IZSAUKUMA ZĪME DOMUZĪME TIE IR
JŪSU DZEJOĻA KAULI KOMATS JŪSU DZEJOĻA
LUKSOFORI UN SEKUNŽU RĀDĪTĀJI PUNKTS

KAS ATMET PIETURZĪMES KOMATS TAS DRĪZ
ATMETĪS GRUMZĪMES UN MĪKSTINĀJUMUS
KOMATS TAD JAU SĀKS IZLAIST SAIKĻUS UN
PARTIKULAS KOMATS UN VISBEIDZOT NOGALĒS
VALODU PAŠU KOMATS UN TAD CILVĒKS VAIRS
NEBŪS CILVĒKS KOMATS BET BAUROS KĀ LOPS
TRĪS IZSAUKUMA ZĪMES

BET KOMATS JA JUMS KOMATS DĀRGIE DRAUGI
KOMATS IR ATŠĶIRĪGS VIEDOKLIS KOMATS TAD
NEKAVĒJĒTIES IZTEIKT TO KOLS RAKSTIET
UZ KARLIS ZEMSVĪTRA VERDINS ET HOTMAIL
PUNKTS COM KOMATS UN ES JUMS SALIKŠU
VISUS PUNKTUS UZ I PUNKTS

5. Kuru no dzejoļiem tu varētu “preparēt”? Kā to varētu darīt?

Dažas idejas

- Atrast katrā rindiņā svarīgāko / interesantāko / skanīgāko vārdu. Pasvītrot šos vārdus. Pēc tam šos vārdus izrakstīt. Pārdomāt, vai tie izsaka dzejoļa galveno domu.
- Noteikt dzejolī visu vārdu vārdšķiras. Secināt, cik bieži dzejolī izmantotas dažādas vārdšķiras.
- Noteikt teikumu uzbūvi dzejolī. Izdarīt secinājumus par dzejoļa sintaktisko uzbūvi.
- ...

6. Papildini 5. uzdevumā doto ideju sarakstu ar savām idejām par dzejoļa preparēšanu!

7. Vienu no idejām izmanto izvēlētajā dzejoļa preparēšanai!

- Izvēlies pētījuma rezultātu pieraksta veidu!
- Iepazīstini klasesbiedrus ar pētījuma rezultātiem!